

Ärende LED 2017/419 handling 3

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Konsultation i frågor som rör det samiska folket (Ds 2017:43)

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har anmodats att yttra sig över ovanstående betänkande. DO vill utifrån sitt verksamhetsområde lämna följande synpunkter.

För att arbetet mot diskriminering av samer och för samers tillgång till lika rättigheter och möjligheter ska vara effektivt, legitimt och ta sin utgångspunkt i urfolksrätten är det avgörande att säkerställa samers rätt till inflytande och delaktighet i beslut som berör dem och att beslut som rör samers rättigheter inte fattas utan fritt och informerat samtycke från samer. DO ställer sig därför positiv till att Sverige genom lagstiftning formaliserar statens skyldighet att konsultera samer. DO ser dock att förslaget behöver utvecklas i vissa avseenden inom ramen för den fortsatta beredningen.

En fråga som, enligt DO, behöver utvecklas är att lagförslaget inte innehåller någon överklagandemöjlighet av beslut som tas utan eller utifrån otillräcklig konsultation. För att förslaget ska kunna bidra till att säkerställa samiskt inflytande och samisk delaktighet i enlighet med internationella regleringar om konsultationer med urfolk bör Sametinget, samiska organisationer, samebyar och enskilda samiska rättighetsinnehavare ha en möjlighet att överklaga beslut som tas utan tillräcklig konsultation. DO vill i sammanhanget även understryka nödvändigheten att tillräckliga medel tillförs Sametinget, samiska organisationer och samebyar så att dessa också ges reella möjligheter att delta i konsultationer på lika villkor.

En annan fråga som behöver utvecklas är att den föreslagna konsultationsordningen är ensidig så till vida att den enkom ger regeringen, myndigheter, landsting och kommuner initiativrätt. Samer har, enligt förslaget, inte någon motsvarande möjlighet att ta initiativ till konsultation i frågor som de anser beröra dem.

Vidare är det svårt att utifrån promemorians analys överblicka lagförslagets rättsliga konsekvenser för samebyar och enskilda samiska rättighetsinnehavare. DO menar att det bland annat behöver tydliggöras att det måste vara upp till exempelvis en sameby att själv avgöra om den i konsultationer vill företräda sig själv eller bli företrädd av någon annan.

Avslutningsvis vill DO uppmärksamma att promemorian använder begreppen samråd och konsultation närmast synonymt. Betydelseerna av begreppen skiljer sig dock åt, särskilt i en urfolkrättslig kontext, och DO skulle därför föredra ett konsekvent användande av begreppet konsultation i det här sammanhanget.

Beslut i detta ärende har fattats av diskrimineringsombudsmannen Agneta Broberg efter utredning och förslag från utredaren Björn Brodin.

Agneta Broberg
Diskrimineringsombudsman

Björn Brodin
Utredare